

Akordeon

Historia akordeonu zaczyna się w XIX wieku, choć jego dalekich przodków można znajdować już w czasach starożytnych (należy do nich np. antyczny chiński sheng).

Ten nietuzinkowy instrument stanowi od lat przedmiot sporu instrumentoznawców i autorów rozmaitych leksykonów, którzy nie mogą się zgodzić, czy akordeon należy do instrumentów stroikowych dętych (czyli aerofonów), czy perkusyjnych (idiofonów) – kwestia ta budzi liczne emocje, jak widać choćby w bardzo popularnym *Słowniczku muzycznym* Jerzego Habeli (1991 r.), gdzie w haśle „akordeon” autor z pasją podkreśla wykrzyknikiem, że jest to instrument „perkusyjny (nie dęty!)”.

Mimo wszystko mechanizm działania akordeonu każe zaliczać go do aerofonów: po obydwu stronach, pod prawą i lewą ręką, znajdują się chromatyczne klawiatury (pod prawą ręką spotyka się równie często klawisze, jak w fortepianie, i klawiaturę guzikową, pod lewą ręką zaś zawsze są guziki) – obie klawiatury łączy miech, którego składanie i rozkładanie wywołuje przepływ powietrza, poruszającego umieszczone wewnątrz instrumentu stroiki. Poruszanie miecha z różną siłą pozwala regulować natężenie dźwięku. Nad klawiaturą prawej ręki oraz u góry instrumentu znajdują się przyciski poszczególnych rejestrów – dzięki nim podobnie jak w organach możliwe jest wydobywanie dźwięków o różnej barwie – które akordeonista w trakcie gry może przełączać brodą. Ciężki, ważący nawet 17 kilogramów instrument, przytrzymują na ramionach muzyka specjalne pasy.

akordeon

miech oraz guziki po stronie basowej akordeonu

klawiatura typu fortepianowego - strona melodyczna akordeonu

klawiatura typu fortepianowego - strona melodyczna akordeonu

Istnieje wiele odmian akordeonu, z których szczególną popularność zdobywa ostatnio bandoneon, rdzennie niemiecki instrument, który do Europy przywędrował jednak z Argentyny, dzięki modzie na tango – na bandoneon pisał również Astor Piazzolla, choć jego artystyczne, łączące barokowe techniki z argentyńskim folklorem tanga wielu artystów z powodzeniem wykonuje na akordeonie.

Jeszcze w latach 90. [XX wieku](#) dość powszechne było przekonanie, że akordeon jest instrumentem głównie ludowym lub rozrywkowym. W istocie jednak kompozytorzy sięgają po niego coraz częściej, a wśród polskich twórców wyróżniających akordeon należy wymienić przede wszystkim Andrzeja Krzanowskiego, Bronisława Kazimierza Przybylskiego, Zbigniewa Bargielskiego i Bogdana Dowłasza, choć okazjonalnie sięgali po niego także liczni inni artyści, m.in. Zygmunt Krauze, Rafał Augustyn, Piotr Moss czy Bogusław Schaeffer, by wymienić ledwie kilku. Na akordeon dokonuje się również wielu transkrypcji arcydzieł z różnych epok – utworów [Jana Sebastiana Bacha](#), Domenica Scarlattiego czy [Wolfganga Amadeusza Mozarta](#), a nawet [Piotra Czajkowskiego](#) i [Henryka Wieniawskiego](#).

Akordeon wyróżnia się niezwykle bogactwem brzmienia, które porównać można jedynie do takich królów instrumentów, jak fortepian, a zwłaszcza organy. Znakomity w wykonaniach solowych, równie często używany jest w kameralistyce, przy czym ciekawym zjawiskiem jest duża popularność zespołów złożonych z kilku akordeonów – np. dwóch lub pięciu (w takich zespołach ważną rolę odgrywa tzw. akordeon basowy, którego dźwięk wzmocniony poprzez na stałe zamontowane w nim mikrofony stanowi fundament całej harmonii, przebijając się przez gęszcz bogatych w alikwoty brzmień pozostałych instrumentów). Atrakcyjnym, choć może odrobinę niekonwencjonalnym pomysłem na wspólne muzykowanie dla młodych adeptów gry na akordeonie jest tworzenie całych orkiestr akordeonowych, które można usłyszeć na całym świecie, nawet w Japonii.

Jarosław Kutera

Zobacz, jak na akordeonie gra Franciszek Krasnodębski podczas Festiwalu Wszystkie Mazurki Świata 2011: